

METODICKÝ VÝKLAD K ZÁKONU Č. 67/2022 SB., O OPATŘENÍCH V OBLASTI ŠKOLSTVÍ V SOUVISLOSTI S OZBROJENÝM KONFLIKTEM NA ÚZEMÍ UKRAJINY VYVOLANÝM INVAZÍ VOJSK RUSKÉ FEDERACE, ZE DNE 21. BŘEZNA 2022

V situaci, kdy dorazí do Česka potencionální uchazeči o studium vysoké školy z Ukrajiny nebo studenti ukrajinské vysoké školy, která nemůže z důvodu ozbrojeného konfliktu nadále uskutečňovat vzdělávání, přicházejí bezodkladné snahy o podporu těchto studentů a uchazečů. Pokud by bylo nezbytné dostat všem podmínkám stanoveným zákonem o vysokých školách, docházelo by ke „ztrátě“ několika měsíců i let, po které by tito studenti nemohli studovat nebo naopak studovali na Ukrajině zbytečně a museli by svá studia začínat znovu. Z tohoto důvodu navrhlo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zákon č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen „zákon o opatřeních ve školství“), který zjednoduší pozici osob zasažených tímto konfliktem, které mají zájem studovat na vysoké škole v České republice. Účinnost tohoto zákona je stanovena ode dne vyhlášení, tedy 21. března 2022. Konec účinnosti je stanoven k 31. březnu 2023.

KOHO SE BUDE ÚPRAVA TÝKAT?

Nová ustanovení je možné využít pro osoby, které byly **nuceny v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině opustit území Ukrajiny a kterým byla poskytnuta dočasná ochrana** podle zákona č. 65/2022 Sb. Tento status uděluje Ministerstvo vnitra nebo Policie ČR a bude možné jej prokázat vízovým štítkem v cestovním dokladu nebo záznamem o udělení dočasné ochrany v cestovním dokladu nebo jiném dokladu.

Pro potřeby vysokých škol je vyhrazena také zvláštní kategorie osob, a to **studenti vysoké školy v ČR s ukrajinským státním občanstvím**, kteří nejsou zahrnuti v obecné kategorii. Účelem zavedení této kategorie bylo využití pro stávající studenty, kteří nemohou z důvodů spojených s tímto konfliktem dále studovat nebo mají podmínky ztížené (např. dostali povolávací rozkazy do armády, odjeli zpět na Ukrajinu chránit rodinu nebo se musí postarat o rodinu, která uprchla).

JAK PŘIJÍMAT UCHAZEČE Z UKRAJINY KE STUDIU?

Vysoké školy a fakulty mohou pro potřeby přijetí uchazečů z Ukrajiny stanovit individuálně (pro jednotlivce nebo pro skupinu osob) **zvláštní podmínky pro přijetí ke studiu** – odlišnosti od standardních podmínek mohou být v termínu, způsobu, formě, rámcovém obsahu nebo ve vyhodnocování přijímací zkoušky. Současně nebude také třeba dodržet stanovený termín vyhlášení těchto podmínek. Podmínky přijetí ke studiu musí schvalovat akademický senát fakulty nebo vysoké školy. Za současných možností schvalovat záležitosti per rollam nebo online jednání lze předpokládat, že takové schvalování nebude akademickým senátům činit potíže.

Na základě těchto možností může dojít k situaci, kdy bude uchazeč přijat ke studiu např. v půlce semestru. Bude pak v kompetenci vysoké školy, aby poskytla takto přijatému studentovi podmínky ke studiu, např. formou individuálního studijního plánu.

JAK SE BUDE PROKAZOVAT VZDĚLÁNÍ ABSOLVOVANÉ V ZAHRANIČÍ?

S ohledem na situaci, kdy museli lidé urychleně opouštět své domovy, lze předpokládat, že nebudou mít k dispozici veškeré doklady k prokázání svého absolvovaného vzdělání. Na takové situace pamatuje i současné znění zákona o vysokých školách. Doklady (diplomy, dodatky k diplomům) je možné **nahradit čestným prohlášením**, a to u tzv. nostrifikace (dle § 89 a násl.) a nově podle zákona

o opatřeních ve školství také při prokazování absolvovaného zahraničního vzdělání pro účely přijetí ke studiu (podle § 48). Mělo by také být možné ověřit absolvované vzdělání na webu ukrajinského Ministerstva školství a vědy.

Čestné prohlášení by mělo být primárně v češtině, lze přijmout i čestné prohlášení v angličtině. Pokud uchazeč podává čestné prohlášení v ukrajinštině, bude nezbytný jeho překlad u soudního tlumočnicka.

Prokazování absolvovaného zahraničního vzdělání (podle § 48) mohou podle zákona o vysokých školách provádět vysoké školy s institucionální akreditací. Aby za těchto zjednodušených podmínek mohli být studenti přijati i na vysoké školy bez institucionální akreditace, zavádí se nově možnost, aby se vysoká škola bez institucionální akreditace dohodla s jinou vysokou školou, která institucionální akreditaci má. **Na základě dvoustranné dohody může absolvované vzdělání posoudit pro potřeby přijetí na vysokou školu bez institucionální akreditace vysoká škola s institucionální akreditací.** V dohodě si vysoké školy vzájemně stanoví podmínky poskytnutí takové výpomoci (např. která fakulta bude posuzovat, stanovení lhůty pro posouzení). S ohledem na vysokou míru celospolečenské snahy pomoci ukrajinským uprchlíkům a dalším osobám, které jsou zasaženy ozbrojeným konfliktem, apeluje ministerstvo na vysoké školy s institucionální akreditací, aby poskytly svoje kapacity v nejvyšší možné míře a zapojily se do spolupráce s vysokými školami bez institucionální akreditace v této oblasti.

KTERÉ POPLATKY SE BUDOU HRADIT?

Zákon o opatřeních ve školství dává vysokým školám oprávnění nad rámec zákona o vysokých školách **osvobodit studenty od poplatků spojených se studiem** (poplatek za přijímací řízení, poplatek za tzv. delší studium, poplatek za cizojazyčné studium) a uchazeče od **poplatku za posuzování absolvovaného zahraničního vzdělání** (podle § 48 zákona o vysokých školách). O tomto osvobození rozhoduje rektor nebo osoba, která vykonává jeho působnost na soukromé vysoké škole. Osvobození od poplatků za posuzování absolvovaného zahraničního vzdělání podle § 89 a násl. zákona o vysokých školách je upraveno samostatně v § 9 odst. 2 a 3 zákona o opatřeních ve školství.

Formálně by osvobození od poplatku mělo být řešeno individuálním rozhodnutím, u něhož není vyloučeno odvolání. V případě poplatků, které se nevyměřují (poplatek z přijímací řízení, poplatek za posouzení zahraničního vzdělání) lze využít jiný neindividuální rozhodovací úkon (např. opatření rektora), kterým se stanoví podmínky osvobození od poplatku na základě úpravy zákona o opatřeních ve školství. Ve smyslu tohoto zákona je možné také stanovit nižší sazbu poplatku, nikoliv výhradně nulovou.

ZA JAKÝCH PODMÍNEK BUDE MOŽNÉ PŘERUŠIT STUDIUM?

V reakci na situaci, kdy jsou současní ukrajinští studenti vysokých škol povoláváni do armády, nebo se musí ve velké míře starat o bezpečí rodiny, umožňuje nová úprava přerušování vysokoškolského studia státním příslušníkům Ukrajiny. Tento zvláštní typ **přerušování se nebude započítávat do celkové doby přerušování.**

Současně ministerstvo opět apeluje na vysoké školy, aby vycházely studentům maximálně vstříc co do schvalování přerušování a také např. v situaci, kdy žádají o přerušování zpětně, protože odjeli ze země pod tlakem okolností a nemohli svoje přerušování avizovat vysoké škole včas.